

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПЗВО «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА АКАДЕМІЯ ІВАНА
ЗОЛОТОУСТОГО»**

Факультет гуманітарних наук

Кафедра богослов'я

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДОГМАТИЧНЕ БОГОСЛОВ'Я-II
(пневматологія, маріологія)

Освітньо-професійна програма «Богослов'я»

Спеціальність 041Богослов'я

Галузь знань 04Богослов'я

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Затверджено на засіданні кафедри богослов'я,
Протокол № 2 від 23 вересня 2021 р.

м. Івано-Франківськ – 2021

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Догматичне богослов'я-II (пневматологія, маріологія)
Викладач (-і)	Василів Павло Романович – кандидат наук з богослов'я, доцент кафедри богослов'я
Контактний телефон Викладача	+ 380967532317
Е-mail викладача	vasylivp@gmail.com
Формат дисципліни	2. Цикл професійної підготовки 2.1 Блок обов'язкових дисциплін
Обсяг дисципліни	120 год., 4 кредити ECTS. 30 год. лекцій, 30 год. практичних, 4 год. індивідуальна робота, 56 год. самостійна робота студента
Посилання на сайт дистанційного навчання	ifaiz.edu.ua/novyny/967-sylabusy-kb-bak.html
Консультації	понеділок, о 15.40-17.00 год
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни «Догматичне богослов'я-II» є християнське віровчення про Святого Духа та поетапне формування богословських правд (догм віри) про Пречисту Діву Марію.</p> <p>Навчальна дисципліна «Догматичне богослов'я-II» належить до блоку обов'язкових предметів циклу професійної підготовки бакалаврів зі спеціальності 041 – Богослов'я та містить чіткий алгоритм поєднання лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів – для теоретичного здобування знань про богословську спадщину догматичного віровчення християнства та для практичного вдосконалення навиків та умінь студентів під час пошуку, пізнання та самостійного висвітлення догматичного віровчення християнства.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни «Догматичне богослов'я-II» для здобувачів вищої освіти спеціальності 041 – Богослов'я є представлення християнського віровчення про Святого Духа та поетапного формування богословських правд (догм віри) про Пречисту Діву Марію.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення навчальної дисципліни «Догматичне богослов'я-II» є:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ознайомити із історією виникнення та розвитком пневматологічних та марійних догм; – розкрити у систематичному порядку зміст основних віровчительних правд (догм) про Пречисту Діву Марію; – поглибити знання догматичного навчання найвизначніших представників богослов'я: Отців Церкви Східної та Західної Традицій; – систематизувати та визначити основні шляхи розвитку догматичних ідей в I та II Тисячоліттях; – зробити порівняльний аналіз сучасного догматичного навчання Учительського Уряду Церкви та ідей сучасних богословів. 	

4. Результати навчання (компетентності)

У результаті вивчення дисципліни «Догматичне богослов'я-II» студент повинен отримати:

інтегральні компетентності:

ІК-1 Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що потребують інтеграції знань і прийняття рішень у практиці викладання християнської етики та суспільствознавчих предметів у навчальних закладах середньої освіти та у процесі навчання за спеціальністю, що передбачає застосування теорій та методів професійно спрямованих наук і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі.

загальні компетентності:

ЗК-1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, а також бути критичним і самокритичним.

ЗК-4 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел з використанням інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК-6 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

фахові компетентності:

ФК-1 Критичне усвідомлення історичної, соціальної та культурної значущості богословських традицій.

ФК-2 Здатність критично працювати з текстами Святого Письма та богословської літератури.

ФК-3 Критичне розуміння форм і видів взаємодій між богословськими традиціями та суспільством в історичному і сучасному контексті.

ФК-5 Здатність розуміти і окреслювати усталені та нові богословські традиції, богослужбові та соціальні практики.

ФК-9 Здатність до письмового та усного викладу богословських суджень.

ФК-10 Розуміння сукупності методів і проблем в різних галузях богословських досліджень.

ФК-12 Здатність застосовувати богословські знання в експертній та консультативній діяльності.

5. Програмні результати навчання

У результаті вивчення дисципліни студент повинен отримати:

ПРН-2 Розширене пояснення та критичне осмислення основних теорій, доктрин, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності у галузі богослов'я.

ПРН-3 Розуміти сутність і продемонструвати розуміння «богослов'я» як освітньої, наукової та практичної дисципліни в історичному і сучасному контексті.

ПРН-5 Знати історію виникнення, основні етапи формування та структуру Святого Письма в його історичному, соціальному, філологічному, канонічному і культурному контексті.

ПРН-6 Знання з історії християнської думки й розуміння важливості Отців Церкви та їх богослов'я для церковного Передання.

ПРН-8 Знання про формування, етапи розвитку та становлення догматичної доктрини Церкви, її східну та західну христологічну, тринітарну, еклезіологічну, есхатологічну та сотеріологічну концепції.

ПРН-14 Розв'язувати складні завдання й проблеми у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів у галузі богослов'я.

ПРН-15 Аналізувати основні етапи історії, оперувати загальними і спеціальними джерелами богословської традиції. Встановлювати взаємозв'язки між конкретними богословськими традиціями і сучасною культурою.

ПРН-16 Володіти методологічним інструментарієм інтерпретації Святого Письма і вміння його застосовувати.

ПРН-17 З'ясувати роль, вплив та значення історичного, соціально-політичного, мовно-культурного контексту на формування основних богословських доктрин і практик.

ПРН-19 Визначати взаємозв'язки між різними богословськими дисциплінами. Застосовувати набуті знання і вміння у процесі формулювання способів вирішення богословських питань.

ПРН-22 Доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід у галузі богослов'я у процесі професійної діяльності.

ПРН-23 Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію в галузі богослов'я, оперувати сучасними інформаційними та комунікаційними технологіями.

ПРН-25 Вміння працювати в команді та налагоджувати міжособистісну комунікацію, здатність з дотриманням етичних норм формувати комунікаційну стратегію з суб'єктами взаємодії, застосовувати демократичні й толерантні технології прийняття колективних рішень, враховуючи власні інтереси і потреби інших, використовувати ефективні стратегії спілкування залежно від ситуації й релігійно-світоглядної визначеності.

ПРН-30 Демонструвати розуміння впливу богослов'я на життя індивідуума і суспільства. Вміння усвідомлено та з повагою ставитися до цінності іншої особи, її світогляду та системи пріоритетів у спектрі релігійно-культових норм поведінки.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	30
семінарські заняття / практичні / лабораторні	15
самостійна робота	45

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язковий/ Вибірковий
Шостий	041 Богослов'я	Третій	Обов'язковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин		
	Лекції	Практ. заняття	Самост. робота

III курс, 6 семестр

Змістовий модуль 1. Пневматологія

Тема	2	2	2
Тема 1. Біблійні підстави вчення про Божество Святого Духа.	2		4
Тема 2. Єресі, спрямовані проти Пресвятої Трійці та Святого Духа.	2		4
Тема 3. Вчення Отців Церкви про Святого Духа.	2		4
Тема 4. Вчення Вселенських Соборів про Святого Духа.	2		4
Тема 5. Святий Дух – Податель благодаті у вченні Церкви.	2	2	2
Тема 6. Пневматоагійний вимір Святих Таїнств.	2	2	2
Тема 7. Церква – Містичне Тіло Христа, оживлене Святим Духом.	2		4

Література зміст. модуля 1: 3, 4, 5, 6, 7, 13, 15, 22, 24-25, 29, 30, 32, 34, 37, 38-39, 44, 47, 54-55.

Змістовий модуль 2. Маріологія

Тема 8. Пречиста Діва Марія у старозавітних пророцтвах (Бут. 3, 15; Іс. 7, 14; Міх. 5, 2; Соф. 3, 14) та у вченні II Ватиканського Собору.	2	2	2
Тема 9. Історично-критичний аналіз розвитку догми про Непорочне Зачаття.	2		4
Тема 10. Сирійсько-грецька та латинська Традиції про безгрішність Пречистої Діви Марії.	2		4
Тема 11. Приснодівство Марії у вченні Церкви та літургійному благочесті.	2	2	3
Тема 12. Пречиста Діва Марія у Новому Заповіті. Генеалогія.	4	3	2
Тема 13. Еклезіальний вимір догмату Божого Материнства.	2		4
Тема 14. Внебовзяття Пречистої Діви Марії в апостольській конституції «Munificentissimus Deus».	2	2	4
<i>Література зміст. модуля 2: 1, 3, 6-7, 7, 12, 15, 22, 25-26, 30, 44-45, 48, 52-54.</i>			
Всього за 6-ий семестр год.	30	15	45
Разом:	30	15	45

7. Система оцінювання навчальної дисципліни

У процесі вивчення дисципліни «Догматичне богослов'я-II» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- поточне тестування та опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- оцінювання виконання КПЗ;
- ректорська контрольна робота;
- підсумковий екзамен;
- інше.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з навчальної дисципліни «Догматичне богослов'я-II» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту*:

Заліковий модуль 1 (поточне опитування)	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (оцінка за КПЗ)	Заліковий модуль 4 (письмовий екзамен)
15 %	25 %	20 %	40 %
тиждень (___)	тиждень (___)	тиждень (___)	

— для екзамену

Шкала оцінювання:

За шкалою академії № 1	За шкалою академії № 2	За національною шкалою	За шкалою ECTS
9-10	90-100	Відмінно	A (відмінно)
8	85-89	Добре	B (дуже добре)
	75-84		C (добре)
7	65-74	Задовільно	D (задовільно)
6	60-64		E (достатньо)
3-5	35-59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-2	1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

8. Політика навчальної дисципліни

Політика щодо відвідування. Особиста присутність студента на лекціях та практичних заняттях у процесі вивчення дисципліни «Догматичне богослов'я-II» є обов'язковим компонентом оцінювання. Усі пропущені лекції та практичні (із занесенням у журнал відвідування студентів відмітки «н») необхідно здобувачам освіти відпрацювати, відповідно до правил навчального процесу в Академії. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, відраження, чи стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із викладачем навчальної дисципліни.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Вепрук В. Догматичне богослов'я : навчальний посібник. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2012. 516 с.
2. Водопівець І. Еклезіологія / пер. з італ. М. Димид. Львів : Свічадо, 1994. 288 с.
3. Догматичне богослов'я Католицької Церкви : Підручник / ред. М. Добош. Львів : Стрім, 1994. 511 с.
4. Василів П. Актуальність вчення про Пресвяту Євхаристію у творі Патріарха Йосифа Сліпого «Про Святі Тайни» (De Sacramentis). Івано-Франківськ 2007.
5. Василів П. Перший Нікейський Собор. Історичні передумови та його Богословсько-філософський контекст. Львів: Місіонер, 2009.
6. Василів П. Любов у Христі. Персоналістична інтерпретація благодаті в універсальному персоналізмі та в догматичному богослів'ї Чеслава Станіслава Бартніка. Чортків: Вогонь з неба, 2018.
7. Василів П. Марія – ікона написана Богом. Божа лілея у старозавітних прообразах. Том I. Львів: Артос, 2021.
8. Документи Другого Ватиканського Собору (1962-1965): Конституції, декрети, декларації. Коментарі / пер. з латин. Р. Паранько, Ф. Ковальський, О. Левко. Львів : Свічадо, 2014. 608 с.
9. Димид М. Херсонеське таїнство свободи : Еклезіологія I. Львів : Свічадо, 2007. 320 с.
10. Катехизм Католицької Церкви. Синод Української Греко-Католицької Церкви, 2002. 772 с.
11. Катехизм Української Греко-Католицької Церкви: Христос – наша Пасха. Львів : Свічадо, 2012. 344 с.
12. Любак А. Роздуми про Церкву / пер з фран. С. Желдак. Київ : Дух і літера, 2010. 500 с.
13. Москалик Я. Нарис христологічної науки. Львів : Свічадо, 1998. 88 с.
14. Каспер В. Ісус Христос / пер. з нім. А. Павлишин. Київ : Дух і літера, 2002. 427 с.
15. Паренте П. Христологія / пер. з італ. М. Любачівський. Львів : Стрім, 1993. 370 с.
16. Паренте П. Богослов'я Христа. Львів : Стрім, 1995. 544 с.
17. Рацінгер Й. Вступ до християнства: Лекції про Апостольський символ віри з новим вступним есеєм / пер. з нім. О. Конкевича. Львів : Місіонер, 2008. 332 с.

18. Спітеріс Я. Спасіння і гріх у східній традиції / пер. з італ. В. Парасюка. Жовква : Місіонер, 2009. 288 с.
19. Стясяк Я.С., Завіла Р. Основи догматичного богослов'я : нотатки лекцій. Львів : Місіонер, 1997. 310 с.
20. Тучапець В. Нарис східного богослов'я. Івано-Франківськ : Івано-Франківська Теологічна Академія, 2003. 169 с.
21. Цігенаус А. Есхатологія : Майбутнє сотвореного в Бозі / пер. з нім. О. Сметанін, В. Грицюк. Львів : Свічадо, 2006. 352 с.
22. Булгаков С. Агнецъ Божий. О Богочеловечестве. Москва : Общедоступный православный университет, 2000. 464 с.
23. Евдокимов П. Православие / пер. с фран. С. Глеб. Москва : Библейско-богословский институт св. апостола Андрея, 2002. 500 с.
24. Лосский В.Н. Очерк мистического богословия Восточной Церкви. Догматическое Богословие. Москва : Центр «СЕИ», 1991. 287 с.
25. Мейендорф И. Византийское богословие: Исторически направления и вероучение. Москва : Когелет, 2001. 432 с.
26. Клеман О. Истоки: Богословие отцов Древней Церкви. Тексты и комментарии / пер. с фран. В. Вдовиной. Москва : Путь, 1994. 383 с.
27. Курт Ф. Бог Троичной Любви / пер. с нем. Е. Верещагин. Москва : Христианская Россия, 2010. 319 с.
28. О'Коллинз Дж. Фундаментальная теология / пер. с англ. Н. Вакуленко. Санкт-Петербург : Издательство Святого Креста, 1993. 315 с.
29. Ранер К. Основание веры : введение в христианское богословие / пер. с нем. В. Витковский. Москва : Библейско-богословский ин-т св. апостола Андрея, 2006. 662 с.
30. Современное католическое богословие. Хрестоматия / ред. М.А. Хейза, Л. Джирона / пер. с англ. С. Багренов, А. Дубинина. Москва: Библейско-богословский институт св. апостола Андрея, 2007. 673 с.
31. Суинберн Р. Воскресение Бога Воплощенного / пер. с англ. О. Корнеев. Москва : Библейско-богословский институт св. апостола Андрея, 2008. 359 с.
32. Шёнборн К. Бог послал Сына Своего: Христология / пер. с нем. Е. Верещагин. Москва : Христианская Россия, 2003. 413 с.
33. Фельми К.Х. Введения в современное православное богословие / пер. с нем. Е. Верещагин. Москва : Отдел религиозного образования и катехизации РПЦ МП, 1999. 301 с.
34. Христианское вероучение. Догматические тексты Учительства Церкви III-XX вв. / пер. с франц. Н. Соколова, Ю. Куркина. Санкт-Петербург : Издательство св. Петра, 2002. 550 с.

Додаткова:

35. Бальтазар Г.У. Пасхальне Таїнство / пер. з нім. Н. Лозинської. Львів : Місіонер, 2011. 280 с.
36. Вилкен Р.Л. У пошуках обличчя Божого. Введення у богослов'я ранньої Церкви / пер з англ. Т. Тимо. Львів : Видавництво УКУ, 2015. 320 с.
37. Гриневич В. Надія не зрадить : Роздуми про спасіння / пер. з пол. О. Мандрика. Львів : Свічадо, 2008. 308 с.
38. Енцикліки Вселенського Архієрея Івана Павла II. Рим-Торонто : Видавництво оо. василіян, 1989. 344 с.
39. Зізіулас Й. Буття як спілкування. Дослідження особистісності і Церкви / пер. з англ. В. Верлока, М. Козуба. Київ : Дух і літера, 2005. 276 с.
40. Калліст (Уер). Православна Церква / пер. з англ. Н. Рогачевська. Київ : Дух і літера, 2003. 256 с.

41. Калліст (Уер). Православний шлях / пер. з англ. С. Зденячнин. Київ : Дух і літера, 2003. 176 с.
42. Напюрковський С.Ц. Як займатися теологією / пер. з пол. К. Расудіної. Київ : Інститут наук св. Томи Аквінського, 2010. 240 с.
43. О'Коллінз Дж., Фарруджа Е. Малий теологічний словник. Івано-Франківськ : Івано-Франківський Теологічно-Катехитичний Духовний Інститут, 1997. 448 с.
44. Падовезе Л. Вступ до патристичного богослов'я / пер. Г. Теодорович. Львів : Свічадо, 2001. 184 с.
45. Перлини Східних Отців / упоряд. Ю. Катрій. Львів : Місіонер, 1998. 344 с.
46. Писання Мужів Апостольських (I-II ст.) з поясненнями. Чернівці, 2011. 619 с.
47. Рагнер К., Форгрімлер Г. Короткий теологічний словник / під ред. С. Мудрий. Львів, 1996. 663 с.
48. Рацингер Й. (Венедикт XVI). Бог і світ. Таїнства християнської віри / пер. з нім. Н. Лозинської. Жовква : Місіонер, 2009. 420 с.
49. Словник Біблійного Богослов'я / під ред. К. Леон-Дюфура. Львів : Місіонер, 1996. 934 с.
50. Шмеман А. За життя світу: Таїнства і Православ'я / пер. з англ. Р. Скакун. Львів : Видавництво УКУ, 2009. 211 с.
51. Бальтазар Г.У. Верую. Ктотакрайхристианин / пер. с нем. В. Хулап. Москва : Біблейско-богословський інститут св. апостола Андрея, 2009. 207 с.
52. Давыденков О. Догматическое богословие : Учебное пособие. Издательство ПСТГУ, 2013. 622 с.
53. Догматически послания православных иерархов XVII-XIX веков. О православной вере. Сергиев Посад : Свято-Троицкая Сергиева Лавра, 1995. 270 с.
54. Грибановский М. Лекции по введению в круг богословских наук. Киев : Пролог, 2003. 252 с.
55. Мейендорф И. Введение в святоотеческое богословие, Клин : Фонд «Христианская жизнь», 2001. 446 с.
56. Мудьюгин М. Введение в основное богословие. Москва : Общедоступный православный университет, 1995. 226 с.
57. Николс Э. Контуры католического богословия / пер. с англ. Михаил Завалов. Москва : Біблейско-богословський інститут св. апостола Андрея, 2009. 432 с.
58. Шмеман А. Введение в богословие. Курс лекций по догматическому богословию. Клин: Фонд «Христианская жизнь», 2001. 64 с.
59. Яннарас Х. Вера Церкви : введение в православное богословие. Москва : Центр по изучению религий, 1992. 232 с.

Василів Павло Романович,
кандидат наук з богослов'я,
доцент кафедри богослов'я